

УДК 82-6:004.738.5

DOI: 10.31558/1815-3070.2025.50.14

## ЖАНРИ СУЧАСНОГО ЕЛЕКТРОННОГО ЛИСТУВАННЯ: ТРАДИЦІЙНІ І НОВІ ПІДХОДИ

У статті досліджуються жанрові особливості сучасного електронного листування як форми комунікації, що поєднує риси традиційного епістолярного жанру та інноваційні ознаки цифрового середовища. Проаналізовано підходи вітчизняних і зарубіжних дослідників (М. А. К. Halliday, D. Crystal, J. Yates, W. Orlikowski, S. Herring та ін.), окреслено роль електронних повідомлень у міжособистісній, професійній та юридичній сферах. Зроблено висновок про гібридизацію жанру та необхідність подальшого вивчення його мовних і соціокультурних аспектів.

**Ключові слова:** електронне листування, жанр, комунікація, Інтернет-дискурс, епістолярна традиція, нетикет, цифрова культура.

## GENRES OF MODERN ELECTRONIC CORRESPONDENCE: TRADITIONAL AND NEW APPROACHES

The article examines the genre features of modern electronic correspondence as a form of communication that combines the characteristics of the traditional epistolary genre with the innovative traits of the digital environment. The approaches of Ukrainian and foreign scholars (M. A. K. Halliday, D. Crystal, J. Yates, W. Orlikowski, S. Herring, etc.) are analyzed, and the role of electronic messages in interpersonal, professional, and legal contexts is outlined. The study concludes that the genre is undergoing hybridization and highlights the necessity of further research into its linguistic and socio-cultural dimensions.

**Keywords:** electronic correspondence, genre, communication, Internet discourse, epistolary tradition, netiquette, digital culture.

**Постановка наукової проблеми та її актуальність.** У сучасному комунікативному просторі електронне листування займає одне з провідних місць серед форм міжособистісної та професійної взаємодії. Розвиток цифрових технологій трансформував традиційні моделі епістолярного жанру, поєднавши їх із новими комунікативними практиками, властивими інтернет-середовищу. Як зазначає М. А. К. Геллідей, мова є соціальним семіотичним механізмом, що відображає й водночас формує соціальні процеси (Halliday 1978). Саме тому дослідження жанрової специфіки електронного листування є не лише лінгвістичним завданням, а й важливим кроком до розуміння ширших

Цитування: Троян А. Жанри сучасного електронного листування: традиційні і нові підходи. Лінгвістичні студії Linguistic Studies. 2025. № 50. С. 206–217. <https://doi.org/10.31558/1815-3070.2025.50.14>

Citation: Troian A. (2025). Zhanry suchasnoho elektronnoho lystuvannia: tradytsiini i novi pidkhody [Genres of modern electronic correspondence: traditional and new approaches]. Lnhvistychni studii Linguistic Studies, (50), 206–217. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.31558/1815-3070.2025.50.14>

© Троян А., 2025. Статтю опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

соціокультурних змін. **Актуальність** зумовлена стрімкою гібридизацією електронного листування на перетині епістолярної традиції та цифрових практик, його зростаючою роллю в міжособистісній і професійній взаємодії, а також інституціоналізацією листів як юридично значущих документів. У контексті інтернет-дискурсу електронний лист стає осердям перетину письмового, усного й мультимедійного каналів, що потребує переосмислення жанрових параметрів і норм комунікативної поведінки.

**Аналіз досліджень цієї проблеми.** Жанрова природа електронного листування стала предметом активного вивчення як зарубіжних, так і українських науковців. D. Crystal (2001) аналізує Інтернет як нове середовище функціонування мови, у якому поєднуються риси усної та писемної комунікації. J. Yates і W. Orlikowski (1992) запропонували жанровий підхід до організаційної комунікації, визначивши жанр як структурований, але гнучкий спосіб соціальної взаємодії. Концепцію гібридизації жанрів розвиває S. Herring (2013), описуючи явище «дискурсу 2.0». В українському науковому дискурсі помітними є праці М. Карпушиної та О. Чистякової (2016), присвячені особливостям інтернет-мовлення; С. Бирик (2015), яка аналізує мережевий етикет; О. Німко та О. Дерманської (2018), що досліджують юридичний статус електронного листування; П. Клімушина (2013), який окреслює його роль у розвитку інноваційного суспільства. Цінними є й сучасні розвідки щодо взаємодії вербальних та невербальних ресурсів у цифровому середовищі (Загнітко, Троян 2024).

**Мета** дослідження полягає в окресленні жанрової специфіки сучасного електронного листування, яке поєднує традиційні риси епістолярної культури та інноваційні особливості цифрового середовища. **Завдання** дослідження передбачають уточнення понятійно-термінологічного поля (жанр, електронне листування, інтернет-дискурс, нетикет), визначення теоретико-методологічних засад аналізу (соціосеміотика, жанрова теорія організаційної комунікації, концепції дискурсу 2.0), опис традиційних рис електронного листа, виявлення нових тенденцій жанроутворення, аналіз мовних тактик та етичних норм електронного листування, з'ясування його соціальних функцій, а також окреслення перспектив корпусного опису жанру. **Об'єктом** дослідження є сучасне електронне листування як форма цифрової комунікації, а **предметом** – його жанрова специфіка, що виявляється у взаємодії традиційних та інноваційних характеристик у структурі й функціях цього комунікативного феномена.

**Фактичним матеріалом** для розвідки слугував корпус електронних листів (понад 200 одиниць), відібраних із різних сфер сучасної комунікації: міжособистісної (приватне листування), професійної (бізнес-кореспонденція, ділові повідомлення), академічної (викладацьке та студентське листування) та юридичної (електронні повідомлення, що фігурують у судових процесах). Додатково було враховано тексти електронної пошти, наведені у вітчизняних і зарубіжних наукових працях (Crystal 2001; Herring 2013; Карпушина, Чистякова 2016; Німко, Дерманська 2018; Загнітко, Троян 2024), а також відкриті корпуси і

приклади листування, що демонструють як формальне, так і неформальне використання жанру.

**У статті використано такі методи і прийоми:** аналіз і синтез, індукцію та дедукцію, описовий та функційний методи, компонентний аналіз, метод порівняння, дискурс-аналіз, а також частково кількісний аналіз для виявлення частоти використання окремих мовних і жанрових характеристик електронних листів.

**Наукова новизна, теоретична і практична цінність отриманих результатів.** Наукова новизна полягає у комплексному розгляді електронного листування як гібридного жанру/метажанру сучасної комунікації, який поєднує епістолярні традиції з цифровими практиками. Уперше систематизовано жанротворчі параметри електронного листа (композиція, ступінь формальності, адресність, мультимедійність, інтерактивність, правовий статус) у взаємозв'язку з соціокультурними функціями. Теоретичне значення дослідження полягає в уточненні місця електронного листування в системі інтернет-дискурсу та розвитку жанрової теорії комунікації. Практична цінність результатів полягає у можливості використання висновків у викладанні стилістики, культури мовлення, ділової та міжкультурної комунікації, розробці рекомендацій з нетикету та жанрових стандартів електронних листів, а також у підготовці шаблонів і чек-листів для професійної кореспонденції та проведенні лінгвістичної експертизи електронних повідомлень у юридичній практиці.

**Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження.** Науковий інтерес до проблеми електронної комунікації зростає з кінця ХХ – початку ХХІ ст. Так, Д. Крістал (2001) розглядає Інтернет як нове середовище функціонування мови, що інтегрує як усні, так і писемні форми спілкування. Дж. Єйтс і В. Орліковські (1992) пропонують жанровий підхід до організаційної комунікації, який дозволяє вивчати електронне листування як структурований, але водночас динамічний жанр. У роботах С. Геррінг (2013) наголошується на появі нових, гібридних жанрів у середовищі Web 2.0, де електронні листи все частіше перетинаються з практиками соціальних мереж.

Український науковий дискурс у цій сфері теж активно розвивається. М. Карпушина та О. Чистякова (2016) аналізують особливості мовлення в мережі Інтернет, зокрема у сфері міжособистісної комунікації. О. Німко та О. Дерманська (2018) акцентують на юридичному статусі електронного листування, яке набуває ролі доказу в адміністративному судочинстві. С. Бибик (2015) досліджує явище «нетикету», що формує специфічні норми поведінки користувачів у віртуальному середовищі. Нарешті, П. Клімушин (2013) підкреслює, що електронна комунікація виступає важливим механізмом розвитку інноваційно орієнтованого суспільства.

Таким чином, електронне листування постає як багатопланове явище, що поєднує риси традиційного епістолярного жанру з інноваційними особливостями цифрової комунікації. Метою цієї статті є проаналізувати жанрову специфіку сучасного електронного листування, окреслити його традиційні риси та нові тенденції, а також визначити перспективи подальших досліджень цього феномена.

Поняття жанру належить до ключових у сучасній лінгвістиці, літературознавстві та теорії комунікації. У традиційному розумінні жанр трактувався передусім як історично сформована форма тексту, яка має певну структурну організацію та функційне призначення. Проте у другій половині XX ст. відбувається зміщення акцентів: жанр починають розглядати як динамічну, соціально зумовлену категорію, що відображає не лише мовні, а й культурні та соціальні практики (Halliday 1978).

У межах соціосеміотичного підходу М. А. К. Геллідей розглядає мову як механізм відтворення і трансляції соціальних значень. Згідно з цим підходом, будь-яка мовна практика – зокрема й електронне листування – є не просто інструментом комунікації, а й елементом соціальної взаємодії, що формує певні моделі поведінки. Жанр у такій перспективі постає не статичною формою, а результатом постійної взаємодії між мовними нормами та соціальним контекстом.

Важливим етапом у розвитку жанрової теорії стала праця Дж. Єйтс і В. Орліковскі, які у своїй структурно-генетичній концепції жанрів організаційної комунікації визначили жанр як «структурований, але гнучкий спосіб дії, який одночасно стабілізує і трансформує соціальну практику» (Yates, Orlikowski 1992: 301). Це положення є особливо актуальним для дослідження електронного листування, яке, з одного боку, зберігає традиційні риси епістолярного жанру, а з іншого – постійно видозмінюється під впливом технологічних інновацій та соціальних очікувань.

На початку XXI ст. у науковому дискурсі з'являється тенденція до осмислення Інтернету як принципово нового середовища комунікації. Д. Крістал наголошує, що онлайн-спілкування поєднує риси усної та писемної мови, формуючи «четвертий середній стиль» між традиційними комунікативними формами (Crystal 2001: 47). Такий підхід дозволяє зрозуміти, чому електронне листування нерідко виходить за межі класичного листа, інтегруючи в себе елементи чату, повідомлень у соціальних мережах та навіть мультимедійного контенту.

Концепцію гібридизації жанрів продовжує С. Геррінг, яка описує явище «дискурсу 2.0», де традиційні жанри зазнають реінтерпретації в цифровому середовищі (Herring 2013). Електронний лист, таким чином, втрачає монолітність і постає як відкрита система, здатна до постійного оновлення. У сучасному листуванні ми спостерігаємо як збереження усталених формул ввічливості, так і виникнення нових комунікативних стратегій, зумовлених розвитком цифрових платформ.

В українській науковій традиції проблема жанрової специфіки електронного спілкування розглядається з різних боків. М. Карпушина та О. Чистякова (2016) підкреслюють, що мова в Інтернеті відзначається особливою гнучкістю та ситуативною зумовленістю (Карпушина, Чистякова 2016: 214). Це підтверджує необхідність аналізу електронного листування не лише в лінгвістичному, а й у соціальному та культурному аспектах.

Окрему увагу приділяють дослідники проблемі етикету у віртуальному середовищі. С. Бибик розглядає феномен «нетикету» як специфічний код поведінки користувачів, що впливає на жанрові характеристики електронної комунікації (Бибик 2015: 126). Цей аспект дозволяє простежити, як нові норми регулюють усталені жанрові практики й формують нові жанри.

Водночас у сучасних умовах електронне листування виходить за межі суто комунікативної функції. Дослідження О. Німко та О. Дерманської свідчать, що електронні повідомлення можуть використовуватися як юридичний доказ у судових процесах (Німко, Дерманська 2018: 119). Це підсилює соціальну значущість жанру й доводить, що листування набуває інституціоналізованого характеру.

Таким чином, у теоретико-методологічному плані електронне листування можна визначити як комунікативний жанр, що формується на перетині епістолярної традиції, цифрових технологій та соціальних інститутів. Його аналіз вимагає поєднання соціосеміотичного підходу (Halliday 1978), жанрової теорії організаційної комунікації (Yates, Orlikowski 1992), концепцій гібридизації жанрів (Herring 2013) і сучасних напрацювань українських дослідників (Карпушина, Чистякова 2016; Бибик 2015; Німко, Дерманська 2018). Саме така інтеграція дозволяє розглядати електронне листування не лише як технічний засіб обміну інформацією, а як соціально значущий феномен, що перебуває в постійному розвитку.

Електронне листування, попри свою цифрову природу, значною мірою успадковує риси класичного епістолярного жанру. Воно зберігає ті ознаки, які забезпечують структурованість повідомлення, зрозумілість для адресата й відповідність нормам мовної культури, що дозволяє говорити про жанрову тяглість (Crystal 2001: 62). Традиційним для електронного листа залишається наявність чіткої композиційної структури: звертання, основна частина, завершальна формула ввічливості та підпис. Хоча цифрові платформи сприяють спрощенню комунікації, особливо в неформальному спілкуванні, користувачі часто дотримуються цих компонентів, особливо у професійному контексті, де листування практично відтворює структуру традиційного письмового документа (Yates, Orlikowski 1992: 305). Так само значущими є етикетні формули, які забезпечують увічливий тон взаємодії: «Шановний...», «З повагою», «Щиро Ваш...». Як зазначає С. Бибик, нетикет у віртуальному середовищі не лише встановлює нові правила, а й інтегрує класичні моделі мовленнєвого етикету, пристосовуючи їх до умов цифрового простору (Бибик 2015: 127).

Особливе місце у збереженні традиційності займає мовна норма. Листи часто оформлюються відповідно до орфографічних і пунктуаційних правил, оскільки їхнє функціонування передбачає можливість тривалого зберігання та використання як документів. Це пояснює той факт, що електронні повідомлення, на відміну від чатів чи коротких повідомлень у месенджерах, нерідко мають більш офіційний і нормативний характер (Німко, Дерманська 2018: 120). Тематично електронні листи охоплюють широкий спектр комунікації – від приватних повідомлень до офіційних звернень, проте найбільш поширеним

залишається професійне й ділове листування, що продовжує традиції паперових службових листів (Halliday 1978). Функційно електронні листи виконують ті самі завдання, що й класичні: інформативне, апелятивне та експресивне, забезпечуючи передачу інформації, переконання адресата та вираження емоційного ставлення. На думку М. Карпушиної, навіть за умов цифрової трансформації електронне спілкування зберігає орієнтацію на класичні мовні функції, що забезпечує його зрозумілість та універсальність (Карпушина, Чистякова 2016: 215).

Попри технічні можливості електронної пошти додавати зображення, гіперпосилання чи інші мультимедійні елементи, її визначальною рисою залишається текстоцентричність, що відтворює головну ознаку традиційного листа – домінування вербального повідомлення (Herring 2013: 71). При цьому електронні листи, як і класичні, виконують важливу соціокультурну функцію підтримання зв'язків між людьми. У професійній сфері вони слугують засобом організації ділових відносин, а в приватному житті залишаються формою міжособистісної комунікації. На думку П. Клімушина, електронне листування, будучи елементом цифрової комунікації, водночас стає чинником розвитку інноваційно орієнтованого суспільства (Клімушин 2013: 45). Таким чином, традиційні риси електронного листування проявляються в композиційній організації, мовних формулах етикету, дотриманні літературної норми, функціональному призначенні та соціальній ролі, а сам жанр виступає цифровим продовженням і трансформацією класичної епістолярної традиції.

Сучасне електронне листування не обмежується лише спадкуванням рис класичного епістолярного жанру, а активно демонструє нові ознаки, зумовлені розвитком цифрових технологій та зміною комунікативних стратегій. Однією з найважливіших тенденцій є гібридизація жанру: електронний лист часто поєднує властивості традиційного письмового повідомлення з рисами коротких миттєвих повідомлень, дописів у соціальних мережах чи навіть мультимедійних презентацій (Herring 2013: 68). Ця ознака особливо виразна в тому, що електронна пошта перестала бути лише засобом офіційної чи приватної переписки: у ній з'явилися вставки з гіперпосиланнями, зображеннями, інтегрованими таблицями, що робить листування більш динамічним і змістовно насиченим.

Ще однією характерною рисою є тенденція до лаконічності. Якщо традиційні листи відзначалися розгорнутою структурою та складною побудовою, то електронні повідомлення часто тяжіють до економії мовних засобів. Короткі абзаци, марковані списки, виділення ключових слів шрифтом чи кольором – усе це формує нову стилістику листування, яка відповідає сучасним вимогам швидкої та ефективної комунікації. Як зауважує Д. Крістал, цифрове середовище стимулює компресію мовлення, поєднуючи риси усності й писемності в новій проміжній формі (Crystal 2001: 93).

Доречним є врахування висновків про те, що сучасне електронне спілкування формує смисли на стику вербальних і невербальних ресурсів: поряд із словами, їх семантичними властивостями та неформальним письмовим стилем

діє пласт емодзі, смайлів і емотиконів, які доповнюють вербальну інформацію емоційними нюансами й частково компенсують нестачу паралінгвістичних сигналів у цифровому каналі (Загнітко, Троян 2024). У межах окреслення комп'ютерно опосередкованої комунікації (СМС) автори підкреслюють такі її риси, як поліфонічність, анонімність і дистанційованість, заміна знаків у спілкуванні, гіпертекстуальність та інтерактивність, підвищена емоційність, ненормативність поведінки учасників і схильність до атипових комунікативних практик, що безпосередньо впливає на жанрові параметри електронного листування (Загнітко, Троян 2024).

Значного поширення набула мультимедійність, тобто використання різних каналів і форматів інформації. На відміну від традиційного листа, електронне повідомлення може містити фотографії, відео, аудіофайли чи інтерактивні елементи. Такі практики розширюють жанрові межі листування й дають змогу поєднувати текстову інформацію з візуальною чи аудіальною, формуючи поліфункціональний комунікативний продукт. У цьому сенсі електронна пошта виявляється близькою до жанрів соціальних мереж і веб-дискурсу (Herring 2013: 74).

Особливою новацією є використання електронних листів як доказового матеріалу у сфері права. Дослідження О. Німко та О. Дерманської засвідчують, що скріншоти електронного листування дедалі частіше використовуються як юридичні докази в судових процесах, що фактично перетворює цей жанр на елемент правового поля (Німко, Дерманська 2018: 119). Це змінює статус електронного листа: від приватного засобу комунікації він переходить у розряд документів, які мають офіційне підтверджувальне значення.

Ще однією новою рисою електронного листування є його інтеграція з практиками соціальних мереж. Часто електронні повідомлення містять елементи, характерні для Facebook чи Twitter: короткі репліки, неформальні звертання, використання смайлів та емодзі, гіперпосилання на профілі чи публікації. Як зазначає С. Геррінг, у межах «дискурсу 2.0» традиційні жанри не лише адаптуються, а й переплітаються між собою, формуючи гібридні форми комунікації (Herring 2013: 71). Таким чином, електронний лист поступово втрачає свою монолітність і стає відкритою системою, що здатна інтегрувати інші комунікативні практики.

Важливим нововведенням можна вважати й використання неформальних мовних засобів у професійному листуванні. Зростає кількість прикладів, коли навіть у ділових листах застосовуються скорочення, англіцизми, вставлення з молодіжного сленгу, емодзі для вираження емоцій. Це, з одного боку, свідчить про демократизацію комунікації, а з іншого – про поступове розмивання меж між офіційним та неофіційним спілкуванням (Карпушина, Чистякова 2016: 216).

Отже, нові жанрові ознаки електронного листування проявляються в його гібридності, мультимедійності, лаконічності, здатності інтегруватися з практиками соціальних мереж і набувати юридичної ваги. Усе це свідчить про те, що електронне листування вже не можна розглядати винятково як цифрову

версію класичного листа: воно є самостійним комунікативним явищем, яке активно розвивається і виходить за межі традиційної епістолярної парадигми.

Мовні тактики сучасного електронного листування відображають подвійність цього жанру: з одного боку, він спирається на традиційну систему мовного етикету, а з іншого – вбирає нові стратегії, зумовлені цифровим середовищем. У діловій комунікації електронні листи продовжують орієнтуватися на класичні принципи ввічливості, чіткість викладу, структурованість повідомлення. Формули звертання та завершення, сталі мовні кліше на зразок «Шановний колего», «З повагою» залишаються невід’ємною частиною офіційного електронного спілкування. Однак паралельно розвиваються нові мовні тактики, які демонструють гнучкість жанру та його здатність адаптуватися до конкретних ситуацій.

Однією з таких тактик, ґрунтованою на принципі мовної економії, є прагнення до скорочення повідомлення. У сучасних електронних листах часто мінімізуються надлишкові конструкції, відсутні довгі вступні фрази, замість складних синтаксичних побудов використовуються простіші та лаконічніші. Ця тенденція пояснюється як технічними умовами цифрової комунікації, так і психологією сучасного користувача, який орієнтується на швидке сприйняття інформації. Д. Крістал наголошує, що цифрова доба змінює баланс між усним і писемним мовленням, формуючи «компресований» стиль комунікації, де ключовим є не розгорнутий виклад, а швидка передача сенсу (Crystal 2001: 95).

Важливим аспектом є використання в електронних листах невербальних засобів вираження емоцій – смайлів, емодзі, графічних символів. Якщо раніше такі елементи вважалися виключно ознакою неформальної комунікації, то нині вони поступово входять і до напівофіційного чи навіть професійного листування. Це свідчить про демократизацію електронного дискурсу та розмивання меж між приватним і службовим стилем. Як зауважує С. Геррінг, цифрове середовище стимулює виникнення нових комунікативних практик, де мовні та візуальні засоби поєднуються у спільному полі значень (Herring 2013: 73).

Етичний вимір електронного листування безпосередньо пов’язаний із феноменом «нетикету», що формується як набір норм поведінки у віртуальному середовищі. С. Бибик підкреслює, що мережевий етикет є необхідним чинником для підтримання культури електронної комунікації, оскільки відсутність безпосереднього контакту між учасниками вимагає додаткових регулятивних механізмів (Бибик 2015: 126). Правила нетикету охоплюють як мовний рівень – уникнення агресивних чи двозначних формулювань, так і технічні аспекти: коректне оформлення теми листа, дотримання лаконічності, недопущення спаму. У цьому сенсі електронне листування постає не лише як технічний засіб передачі інформації, а й як простір формування етичної відповідальності комунікантів.

У мовному аспекті електронні листи демонструють поєднання офіційних і неофіційних елементів. Навіть у діловому спілкуванні можна зустріти звертання на ім’я без прізвища, використання скорочень або іншомовних запозичень, що раніше було неприйнятним у традиційних листах. М. Карпушина та О. Чистякова зазначають, що така гнучкість зумовлена особливостями інтернет-



комунікації, де стиль повідомлення значною мірою залежить від ситуації спілкування та соціальних ролей комунікантів (Карпушина, Чистякова 2016: 216). Таким чином, сучасне електронне листування варіює між офіційною нормативністю та неформальною безпосередністю, поєднуючи їх у межах одного жанру.

Етичні проблеми виникають і в контексті культурних відмінностей. Для представників різних культур одна й та сама мовна тактика може мати різні конотації. Наприклад, використання надто лаконічних фраз у листі може бути інтерпретоване як прояв грубощів або незацікавленості, тоді як для іншої культури це буде сприйматися як звична форма комунікації. У цьому контексті електронне листування стає ареною кроскультурної взаємодії, де важливим є баланс між універсальними правилами ввічливості та специфічними культурними нормами.

Отже, мовні тактики й етичні аспекти електронного листування демонструють як спадкоємність епістолярної традиції, так і адаптацію до умов цифрового середовища. Використання економних мовних стратегій, невербальних елементів, нових формул ввічливості та дотримання правил нетикету свідчить про гнучкість і багатофункціональність цього жанру. Електронне листування постає як простір, у якому поєднуються мовна культура, етичні норми та технологічні можливості, формуючи новий тип комунікативної поведінки в інформаційному суспільстві.

Електронне листування є не лише технічним інструментом обміну інформацією, а й важливим соціальним явищем, що виконує низку ключових функцій у сучасному суспільстві. Передусім воно залишається універсальним засобом міжособистісної комунікації, який використовується для підтримання соціальних зв'язків у приватній сфері. На відміну від миттєвих повідомлень у месенджерах, електронна пошта зберігає відносну офіційність, що надає спілкуванню більшої вагомості. У цьому сенсі вона продовжує традицію класичного листа як жанру, який структурує і фіксує міжособистісні відносини (Halliday 1978).

Другою важливою функцією електронного листування є його роль у професійній комунікації. У діловій сфері електронна пошта стала головним інструментом організації роботи, обміну інформацією між колегами та партнерами, координації проєктів і прийняття управлінських рішень. Д. Крістал підкреслює, що цифрові канали комунікації змінили темп і характер професійних взаємодій, зробивши їх більш оперативними й глобально інтегрованими (Crystal 2001: 114). Саме електронні листи забезпечують баланс між швидкістю комунікації та збереженням документального підтвердження домовленостей.

Особливе значення має юридична функція електронного листування. Як свідчать дослідження О. Німко та О. Дерманської, електронні повідомлення дедалі частіше розглядаються судами як повноцінні докази в адміністративних процесах (Німко, Дерманська 2018: 119). Це означає, що електронні листи виходять за межі приватного спілкування та набувають статусу офіційних

документів. Таким чином, жанр листування інтегрується у правове поле, розширюючи межі своєї соціальної ваги.

Не менш важливою є освітня функція. Викладачі та студенти активно використовують електронну пошту для організації навчального процесу: надсилання завдань, консультацій, узгодження проєктів. Це робить електронне листування невід'ємною частиною академічного середовища, де воно поєднує офіційність із доступністю. У цьому контексті проявляється ще одна його риса – гнучкість, яка уможливлює пристосування жанру до потреб конкретної спільноти.

Загалом електронна пошта виконує інноваційну функцію, яка полягає у сприянні розвитку інформаційного суспільства. На думку П. Клімушина, електронна комунікація є одним із ключових механізмів формування інноваційно орієнтованого суспільства, оскільки забезпечує інтеграцію соціальних практик із новими технологічними можливостями (Клімушин 2013: 46). Електронне листування у цьому процесі виступає засобом не лише комунікації, а й соціальної модернізації.

Таким чином, соціальні функції електронного листування охоплюють міжособистісний, професійний, юридичний, освітній та інноваційний рівні. Саме ця поліфункційність забезпечує його стійке місце у структурі сучасного суспільства й підтверджує, що воно є не другорядним, а базовим жанром цифрової комунікації.

Електронне листування є багатоплановим феноменом, який поєднує традиційні риси епістолярної культури з новими ознаками цифрового середовища. Його жанрова специфіка проявляється у двох вимірах: тягlostі та інноваційності. З одного боку, електронні листи зберігають структурні компоненти класичного листа, мовні формули ввічливості, нормативність і соціальну функцію підтримання зв'язків. З іншого – вони демонструють нові характеристики: гібридизацію з іншими жанрами, лаконічність, мультимедійність, інтеграцію елементів соціальних мереж, використання емодзі й навіть правове значення як доказового матеріалу.

Мовні тактики електронного листування поєднують економію мовних засобів із прагненням до ввічливості, тоді як етичні норми формуються під впливом нетикету та культурних відмінностей. Соціальні функції цього жанру виходять далеко за межі приватної переписки: електронна пошта стає головним каналом професійної комунікації, важливим інструментом освітньої взаємодії та навіть юридично значущим документом.

**Висновки та перспективи.** Отже, електронне листування можна визначити як гібридний жанр сучасної комунікації, що розвивається на перетині традиційної епістолярної практики та інноваційних цифрових технологій. Його аналіз дає змогу простежити процес трансформації комунікативної культури в інформаційну добу, а також окреслити перспективи подальших досліджень – від вивчення впливу штучного інтелекту на електронне листування до аналізу кроскультурних особливостей використання цього жанру у глобалізованому світі. Перспективним напрямом є також побудова ємного корпусу електронного

листування з внутрішньою диференціацією за типами комунікації (професійна, міжособистісна, освітня, правова), що дозволить здійснювати системний кількісний і якісний аналіз цього феномена.

### Література:

1. Baron, N. S. (2015). *Words onscreen: The fate of reading in a digital world*. Oxford: Oxford University Press. 320 p.
2. Crystal, D. (2001). *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 272 p.
3. Halliday, M. A. K. (1978). *Language as Social Semiotic: The Social Interpretation of Language and Meaning*. London: Edward Arnold. 256 p.
4. Herring, S. C. (2013). Discourse in Web 2.0: Familiar, reconfigured, and emergent // In: Tannen, D.; Trester, A. M. (eds.). *Discourse 2.0: Language and new media*. Washington: Georgetown University Press. P. 67–82.
5. Yates, J.; Orlikowski, W. (1992). Genres of organizational communication: A structurational approach to studying communication and media. *Academy of Management Review*. Vol. 17, No. 2. P. 299–326.
6. Бибик, С. Нетикет, або мережевий етикет. *Культура слова*. 2015. Вип. 82. С. 125–128. URL [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kuls\\_2015\\_82\\_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kuls_2015_82_28)  
[Bybyk, S. (2015). Netyket, abo merezhevyi etyket [Netiquette, or network etiquette]. *Kultura slova [Culture of speech]*. (82), 125–128. Available at : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kuls\\_2015\\_82\\_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kuls_2015_82_28) (in Ukr.).]
7. Клімушин, П. С. Електронна комунікація як механізм розвитку інноваційно орієнтованого суспільства. *Теорія та практика державного управління*. 2013. Вип. 3. С. 43–50. URL [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu\\_2013\\_3\\_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2013_3_9)  
[Klimushyn, P. S. (2013). Elektronna komunikatsiia yak mekhanizm rozvytku innovatsiino oriientovanoho suspilstva [Electronic communication as a mechanism for the development of an innovation-oriented society]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia [Theory and practice of public administration]*. (3), 43–50. Available at : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu\\_2013\\_3\\_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2013_3_9) (in Ukr.).]
8. Карпушина, М., Чистякова, О. Сучасна комунікація: особливості мовлення в мережі Інтернет. *Філологічний дискурс*. 2016. Вип. 4. С. 212–221. URL [http://nbuv.gov.ua/UJRN/fild\\_2016\\_4\\_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/fild_2016_4_24)  
[Karpushyna, M., & Chystiakova, O. (2016). Suchasna komunikatsiia: osoblyvosti movlennia v merezhi Internet [Modern communication: Features of speech on the Internet]. *Filolohichniy dyskurs [Philological discourse]*. (4), 212–221. Available at : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/fild\\_2016\\_4\\_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/fild_2016_4_24) (in Ukr.).]
9. Німко, О. Б., Дерманська, О. В. Публікація в соціальній мережі, скріншот та електронне листування як докази для захисту прав у адміністративному судочинстві. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 2. С. 118–122. URL [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup\\_2018\\_2\\_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2018_2_25)  
[Nimko, O. B., & Dermanska, O. V. (2018). Publikatsiia v sotsialnii merezhi, skrīnshot ta elektronne lystuvannia yak dokazy dlia zakhystu prav u administratyvnomu sudochynstvi [A social media post, screenshot and e-correspondence as evidence in administrative proceedings]. *Chasopys Kyivskoho Universytetu Prava [Journal of the Kyiv University of Law]*. (2), 118–122. Available at : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup\\_2018\\_2\\_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2018_2_25) (in Ukr.).]
10. Загнітко, А. П., Троян, А. В. Особливості сучасного електронного спілкування: вербальні та невербальні ресурси. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія*. 2024. Вип. 5. С. 23–27.  
[Zahnitko, A. P., & Troian, A. V. (2024). Osoblyvosti suchasnoho elektronnoho spilkuvannia: verbalni ta neverbalni resursy [Features of modern electronic communication: verbal and nonverbal resources]. *Slobozhanskyi naukovyi visnyk. Serii: Filolohiia [Slobozhanskyi Scientific Bulletin. Series: Philology]*. Vyp. 5, 23–27 (in Ukr.).]

Дата надходження до редакції: 12.07.2025

Дата надходження після доопрацювання: 18.09.2025

Дата затвердження редакцією: 25.09.2025

**GENRES OF MODERN ELECTRONIC CORRESPONDENCE: TRADITIONAL AND NEW APPROACHES****Anastasiia Troian**

Postgraduate Student, Department of General and Applied Linguistics and Slavic Philology, Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, Ukraine.

**Abstract**

**Background:** Electronic correspondence occupies a central place in contemporary communication as a hybrid form combining features of the traditional epistolary genre with the innovations of the digital environment. The growing role of email in interpersonal, professional, educational, and legal contexts determines the need for its systematic linguistic and socio-cultural analysis.

**Purpose:** The study aims to outline the genre specificity of modern electronic correspondence by identifying its traditional features and new tendencies shaped by digital practices.

**Results:** Based on a corpus of over 200 emails drawn from interpersonal, professional, academic, and legal communication, the research reveals that electronic correspondence demonstrates genre continuity (composition, politeness formulas, adherence to language norms) and innovation (hybridity, brevity, multimodality, integration with social media practices, use of emojis, legal significance). Methodologically, the analysis employs descriptive, functional, comparative, component, discourse-analytic, and quantitative approaches. The findings show that electronic correspondence functions as a socially significant communicative genre that not only inherits the epistolary tradition but also adapts dynamically to the digital environment.

**Discussion:** Electronic correspondence should be regarded not merely as a technical tool for information exchange but as a multidimensional communicative phenomenon. It combines textual, discursive, and social dimensions, reflects shifts in communicative culture, and contributes to the development of an innovation-oriented society. The study enriches the theoretical understanding of genre hybridity and offers practical implications for stylistics, business and intercultural communication, and linguistic expertise of digital texts.

**Keywords:** electronic correspondence, genre, communication, Internet discourse, epistolary tradition, netiquette, digital culture

**Vitae**

Anastasiia Troian is a postgraduate student at the Department of General and Applied Linguistics and Slavic Philology, Vasyl' Stus Donetsk National University. Her research interests include genre theory, digital communication, pragmatics, and the interaction of traditional and innovative features in modern discourse.

**Correspondence:** anastasiyka.ana@gmail.com

Received: 12.07.2025

Received in revised form: 18.09.2025

Accepted: 25.09.2025